

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendők**Székelyudvarhely,**

ev. ref. papi lakás.

Előfizetési pénzek,
reklamációk

Becsek Dániel Fia

könyvnyomdájába inté-

zendők: Sz.-udvarhely

Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,

székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.

Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Több világosságot!

Göthe, a németek nagy költője, midőn meghalt, akkor mondta ezeket a szavakat: több világosságot. Egy teremő, lángész mondotta, a ki alkotásaival nevét, emlékezetét hallhatatlanná tette. Mégis, mikor élete utolsó pillanatában, alkotásaira visszatekintett, úgy érezte, hogy az ő egész élete, sőt az emberiség élete is csak tapogatózás a szürke sötétségben. Hogy czélt érthessünk, hogy rendeltetésünket betölthessük, arra nézve több világosságra van szükségünk. Göthe halála óta sok, nagyon sok idő eltelt; de hogy a minket környező világosság nagyobb volna, hogy az emberiség rendeltetése magasztos czéljához közelebb jutott volna: ezt az állítást kétkedéssel fogadjuk. Peddig alig volt korszak, melyben az Isten képére és hasonlóságára teremtett ember magát okosabbnak, bölcsőbbnek tartotta volna, mint éppen napjainkban tartja. Ma a gyermek is többet tud, mint régen a tudósok. Hát még a ki tanult, mekkora annak a tudománya, ki tudná megmondani.

Nos, ezzel a mélységes tudománnyal, ezzel a feneketlen bölcsességgel hogy fér össze a *babonáság, a szellemidézés, a sok vallásos csoda*, melyekről itt is, ott is hallunk említést tenni. Mert az valóság, hogy urak és nem urak sokszor több hitelt adnak a jövendőmondó kuruzsló asszonynak, mint az orvosok tapasztalatokon nyugvó, tudományos kutatásokból eredő tanácsainak. És láthatjuk, hogy ha egy társaság összező, a szórákozásnak első módja az, hogy elő vesz egy talélt és szellemet idéznek, asztalt tánczoltatnak, sirjaikban porladó halottakat szólaltatnak meg. Az meg éppen botrány számba megy, mit a valóság nevében elkövetnek. Alig telik el hét, hogy itt is, ott is valamely megjelenésről ne hallanánk

hirt. Egy helyt a keresztben megszáradt koszorut virágoztatják ki; máshelyt heresztre feszített meszter szeméből hullatnak könnyecseppeket, hogy Mária hány helyen jelenik meg és Szent Antal micsoda csudákat mivel, azt még felsorolni is sok volna. Legujabban Dunántulról az a hír jó, hogy az andocsi templomban egy olyan asszony látható, akinek *számár feje van*. Ebben ugyan még nincs semmi különös (mert ilyen asszony, sőt férfi is, máshelyt is lehet) de már különös az, hogy akadnak, akik elhiszik és messzi földről elzarándokolnak, hogy láthassák.

Hát bizony ezek a dolgok sem tiszta tudományra, lelki műveltségre, sem igaz vallásosságra nem mutatnak. Az igazi művelt, okos ember minden dolognak az okát vizsgálja, és rögtön rá jó, hogy úgy az erkölcsi, mint a természeti világban minden dolog bizonyos törvények szerint történik. Ezeket a törvényeket pedig maga Isten szabja meg, az események az ő akarata szerint történnek, s így a csoda teljesen ki van zárva. Legfönnebb csak azon emberre lehet valamely dolog csuda, aki nem gondolkozik, hanem vakon hisz. De aki műveltségét, vallásos hitét a Krisztus evangéliumára, és nem a világi tudományokra fekteti: az nem áll be szellemidézni, nem hisz sem a látományokban, sem a babonában. Több világosságot azért mind a tudományba, mind a vallásba. Én vagyok a világnak világossága — mondá Jézus — aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem életnek világa leszen annak (Ján. VIII. 12.) Nohát, míg az emberiség e mellé a világosság mellé nem áll, addig mindig a bűnnek, a tudatlanságnak, a babonának, a vakhitnek sötétségében jár. Kövessük ezért az evangélium fénylő világosságát, hogy életet nyerjünk.

Az alkoholizmus.*

Jelen cikkem tárgyát képezi a szeszitalok élvezetének káros befolyása az ember egészségére, életkorának tartamára és társadalmi viszonyunkra nézve.

A szeszitalok 3 félék, u. m.: bor, sör és pálinka s ezeknek különféle nemei: Ale, Porter, bajor és cseh sör, a bicskanyitogató karczos bortól kezdve föl a gazdagabb és jobb móduak által használni szokott asszu- és pezsgőborok bel- és külföldi gyártmányáig; a legfontosabb azonban a pálinka és ennek sokféle készítményeinek élvezete, mivel olcsóságánál fogva a szegényebb osztályu emberek között elrettentő számarányban napról-napra tovább terjeszkedik, gyakran súlyos bűntettek okozója, családokat, falvakat és egész vidékeket tönkremenéssel fenyeget, a nemzet munkás osztályának nagyobb részének idő előtti sirját megássa s ez által nemzetünk életerejét örökre megsemmisíti, amennyiben még messzemenő ivadékokra is kiterjeszti átkos befolyását az által, hogy gyakran elmezavart, physikai sülyedést, erkölcsstelenséget és vallástalanságot hagy maga után.

A szeszitaloknak növekedő fogyasztását lényegesen elősegíti az általános elszegényedés, amely mig egyrészt okozata a pálinka ivásnak, másrészt oka annak, hogy gazdag és jómódu emberek, nemzedékek és egész népfajok tönkre jutottak; vannak azonban számos esetek, amelyekben különféle szerencsétlenségek következtében, u. m. rossz termés, háboruk után, rossz gazdálkodás következtében, takarékpénztárak lelketlen

* Felolvasatott a brassói egyházi estélyen. (Szerk.)

TÁRCZA.

Ki téged kövel dob: dobd vissza kenyérrel. (Folyt.)

És valyon nyugodt lehet-e az ő halála is, mint férjéé volt, habár csak a reménység által, hogy fia — ki felett nagy fájdalommal tapasztalta az új kor világias szellemének uralmát — valjon örököse lesz-e az ők tiszta kegyességöknek?

Ez aggasztó kérdések nem kis mértékben fokozták elvesztett társa után való fájdalmát. Még az istenigéjének, hogy »érett gabona volt már s az ilyenek be kell takarítani« és hogy »az igazak emlékezete áldott« vigaszra is alig talált szívébe utat.

De végre mégis csak talált. Erőt merített abból a szent kötelelességből, mely reá várakozik.

Aztán még valami boldogító reménység is tünt fel, mint kedves szivárvány a bánat fellegén, a kegyes özvegy lelkében. Hátha a rájuk már most ketten várakozó nemes tett végrehajtása valami sziveszerinti változást hozna létre egyetlen fiában.

és csaló kezelése után a nép elszegényedik, nem bír a kellő szorgalommal, kitartással, hogy javítson sorsán, a pálinka ivásnak adja át magát, mely azután a még fönmaradt erkölcsi erőt az élet viszontagságaival való megküzdésre teljesen megsemmisíti és egész vidékeket a pálinka áldozatává tesz; mindezekre szolgáljon például a mi tőzsomszédságunkban egykor volt önálló ország, amely boldog és viruló volt, a magasabb földbirtokosok fényüzése, könnyü és erkölcsstelen életmódja által a népet is magával sodorta, mert mig azok Parisban pezsgő név alatt itták a pálinkát, addig a nép otthon hasonlóképen kontusuvka név alatt itta a pálinkát; midőn mindketten az alkoholizmus áldozatává lettek, pusztulni kezdett az ellentállási erő, a lovagiasság szelleme és az egész ország jóléte. Térjünk át egy más földrészre s ott látjuk az egykor boldog és jómódu szerencséseket, akik mindaddig, amig a fehérek, az európaiak — nem ösmertették meg velük a civilizáció áldásával, a pálinkával — az általok ugynevezett égető vízzel — addig erős népfajokat képeztek és boldogok voltak, azután testileg és lelkileg annyira elzültek, hogy Amerikában az ősi bennlakókból alig találunk egyeseket, így van ez Afrikának több vidékein is.

Az alkoholizmust elősegíti továbbá a pálinka olcsósága, a percznyi kellemes testi és lelki felhevülés, miáltal legalább egy rövid időre elfeledteteti a szegény emberrel az ő küzdelemteljes életét és azt kedvezőbb színben láttatja, amely mámorból később kijózanodván, annál fájdalmasabban észleli a rideg valóságot.

A pálinka ivást elősegíti vagy meg is teremti továbbá az iskolákban, családban és társa-

Hisz valami nagy panasza nem lehetett senkinek Sándor ellen. Szorgalmas, munkás, becsülettudó, ki semmiben sem akar a mai rohamosan haladó világtól elmaradni.

És mégis talált az édes anyának mélyre pillantó szeme hiányt. Ő felismerte, hogy Sándor szorgalmassága a földi jólét eszközeinek megszerzésére irányul, becsülettudása pedig s talán még templomjárása is a világ, az emberek itéletén alapult.

Oh mennyire más színben látta volna az ő fiának e tulajdonait, ha annak lelkét teljesen Istennek félelme hatotta volna át. Ha munkásságában, mint becsülettudásában az isteni öröktörvény követését és nem csak hiuság mázát ismerte volna fel.

Ezen üdvös átalakulás reményét érlelte az özvegy lelkében a nagy veszteség.

Oh ha sejtette volna: mily közel van számára ismét egy kinos csalódás.

Két hét telt el a temetés után. Már bele törődtek sorsukba az özvegy és fia. A gazdaság vezetését Sándor vette kezére. Már tervezgetésekbe is kezdett, mikor egy este elévette Csekéné az alapítványra gyűjtögetett pénzt, hogy összszámolja fiával: mennyit kell hogy visszatérítsenek, amit kénytelenek voltak kivenni a temetés költségeire.

dalomban elmulasztott jellem fejlesztése, mely által az emberek több részének erkölcsi ereje megküzdeni az ivás szenvedélyével, nincs ellentámasztási erejük a rossz társaságok csábjainak hátat fordítani: gyakran volt alkalmam tapasztalni, hogy egy szilárd jellem százakra menőket a rossz utról tudott visszatartani, míg máskor elzülött egyén egy egész társadalmi osztályt képes volt megmételtyezni.

Egy másik oka az ivási szenvedélynek az utánzás vágy; az emberek isznak, mivel mások is isznak; ha egyszer már megszoktuk az ivást, akkor nem vagyunk szükében az okkal, mindig van titulus bibendi: az emberek isznak viszontlátáskor, bucsuzáskor; isznak ha éhesek, az éhség csillapítása végett; isznak ha jól laktak az étvágy emelésére; isznak ha fáznak, hogy megmelegítsék magukat; isznak, ha melegők van, hogy hűsítsék magukat; isznak ha álmosak, ébrenmaradás végett; isznak szomoruságból, jókedvből, keresztelésnél, temetésnél, időtöltésből, unalomból, követválasztáskor, ilyenkor pedig nagyokat; pap, különféle vállalatok, intézmények fölavatása alkalmával; pedig ha senki szeszes italt nem inna; évenként több száz milliókat meg lehetne az által takarítani; a székely kérdés, ugy a kivándorlás is megszűnne, hazánkban mindenütt a jólét jelei mutatkoznának és egy öntudatos, erőteljes, vallásos magyar nemzedék uralkodna mindenütt e hazában, a Kárpátoktól az Adriáig, ennek a földnek áldásos virányain, még pedig a kormánynak minden segítsége nélkül, hanem egyedül a nép ivási szenvedélyének leküzdése által, míg az a husz, vagy nem tudom hány millió a kormány által a székely nép segélyezésére nyuj-

tandó összeg rövid idő alatt föl- és ki lesz használva, anélkül, hogy a bajon lényegesen lett volna segítve, mert a míg a székely nép a pálinkaivást folytatja, addig sérelmein nem leend gyökeresen segítve; fognak ugyan mindig találkozni egyes ugynevezett népboldogítók, akik különböző ajánlatok és vállalkozások, például bankok és takarékpénztárak felállítása által a kormánynál és népnél is magukat behízelegni szokták, de többnyire ereszényök javára; ismétlem, egyedül a nép maga segíthet magán a fennálló törvények tisztelete mellett rendes életmód, fáradhatatlan vasszorgalom és a pálinka ivásnak teljes kiküszöbölése által. Vegyünk példát a szomszédságunkban fekvő Barczaság szász falvainak szász lakóitól és kérdezzük, mi az oka, hogy ezek jobb módúak? Erre a feleletet mindenki megtalálhatja a következőkben: ugy amint a Feketeügy — és az Olt vizét elhagyjuk, belépünk a Barczaságba, ahol a szászok által lakott falvakban csodálkozunk kell a széles és hosszú utcák szépségén és tisztaságán, amelyek helyenként kövezettel és járdával ellátva vannak, tervszerűen épített egyenes vonalban fekvő mind cserépfödte házaikon, amelyek ablakaiból tiszta függönyök közül cserepekbe ültetett virágok hirdetik a háziasszony gondoskodását, földött jó ivóvizet tartalmazó kutak tiszta környezettel egészítik ki az utca képét. A falu közepén mindenütt várfalaktól övedzett szász lutheránus templom, a hová ünnepnapokon férfiak és nők négyszáz évnél hosszabb divatu öltözetben, amelyek egyik ivadékról a másik ivadékra fennmaradnak — mennek. A lelkésznek gyönyörű lakháza, a segédlelkészeknek és tanítóknak hajléka, a falusi iskola négy, vagy hat osztálylyal

Valóban Isten akarata volt — szolt gyöngédséggel fiához, — letéve az asztra a pénzes kópertát. Tán azért szolította el a Mindenható a te jó apádat, hogy neked is részed lehessen a nemes cselekedetben, hogy a te nevedet is oda irhassuk a mi nevünk mellé.

Sándor arcza hirtelen kipirult, szilaj makacság csillant meg szemében és bizonyos gunyorossággal szolt: »én nem vágyom arra a dicsőségre« még Anyámék az élet végén nagylelkűsködhettek, látva, hogy már nem sok idő van hátra, de nekem, aki a kezdetén állok komolyabban kell számolnom az élet szükségével. Én abba bele nem egyezem, hogy holmi dologkerülők kényelméért megcsönkítsuk gazdaságunkat, sőt még abba sem — folytatá fokozódó bátorsággal — hogy azt a pénzt, melynek oly sok helye van e háznál, arra az ostoba nagylelkűsködhésre használjuk fel.

Szegény jó apám is — különben nyugodjék békében — helyesebben tette volna, ha elébb a fiára hagyandó hajlékról gondoskodik s azután a dologkerülők házáról. Avagy nem roskatag-e ennek a háznak fedele. Aztán ezek a nyomorúságos törpe ajtók, amelyek kissé tulságban intik az embert alázatosságra, görnyedésre. Aztán ezek az ablaknak nevezett lyukak, melyeken anyám is csak pápaszemeivel tudja becsalni a világosságot!

Lakhatik ebben a mai korban valamire való ember; alapithatok-e én itt családot? Vagy csak nem akarja anyám, hogy ilyen vakondok fészekben egyedül töltsem el életemet. Én abból a pénzből ezt a házat akarom újra építeni.

Csaknem lélegzetvétel nélkül darálta le Sándor, hogy alkalmat vehetett belékezdni, amit magában oly hosszasan tervelt. Szomorú bizonyosságot tett, hogy szülői iránti eddigi tisztelete is csak hitvány máz volt, mely azonnal lepatogott mihelyt az atyai szigor nem volt mellette. Oh, ah az ötödik parancsolat, mint Isten szent törvénye lakozott volna szívében, bizonyára több tisztelettel viseltetett volna a drága jó édes anyá iránt.

Szegény asszony ugy érezte mintha ezer ördög tombolna körül. Már az első szavakra fel akart kiálltani, de mintha torkát erősen megszorították volna, nem tudott csak egy szót is szólni. Elsápadt. Szemei megüvegesedtek. Füleinek nem akart hinni. Azt hitte, csak álmodik. Az ő fia, kit ő kegyességre intett, kibe szeretet csókolt: nem mondhatta ezeket.

Csak lassan tért magához. Homlokát megsimítva elaszott kezével hideg verejtéktől nedvesült meg tenyere.

Végre reszketve nyitak meg ajkai. Inkább nyögte mint szolta: »Sándor! Sándor! megölted a lelkemet. Atyád áldását kötötte végakarátának

egésztik ki ezt az érdekes benyomást; a korcsmát a szászok nem igen szokták látogatni, izraelita korcsmárost itt ritkán találhatni, mert ott meg nem élhet; a nép nem fél a kiváltságos osztálytól, mert ezek ottan nem léteznek. A falusi szász parasztot jellemzi jó erkölcsösség, józan életmód, mértékletesség, szorgalmas és buzgó valóságosság, a fősvénységig menő takarékoság, észszerű gazdálkodás és nagy önbizalom.

Arra az ellenvetésre, hogy a székelységnél a jobbágyság 48-ig fennállott és ez által a haladás mindenben gátolva lett volna, az a feleletem, hogy annál inkább terheli az elmulasztás büne azokat, akik mindig hivatva lettek volna a népnek szellemi és anyagi előhaladását elősegíteni.

Nálunk lényegesen elősegíti a borivást, különösen a fiatalságnál, a bornak és annak ivásának költői dicsőítése és magasztalása.

Végtére pedig a kincstár is minden kétségen kívül akaratlanul, indirekte elősegíti az alkoholizmust, amennyiben érdekében áll, a szesz italok fogyasztását megkönnyíteni az által, hogy iparengedélyt ad ilyen üzletek életbe hozására, éppen úgy mint a dohánynál.

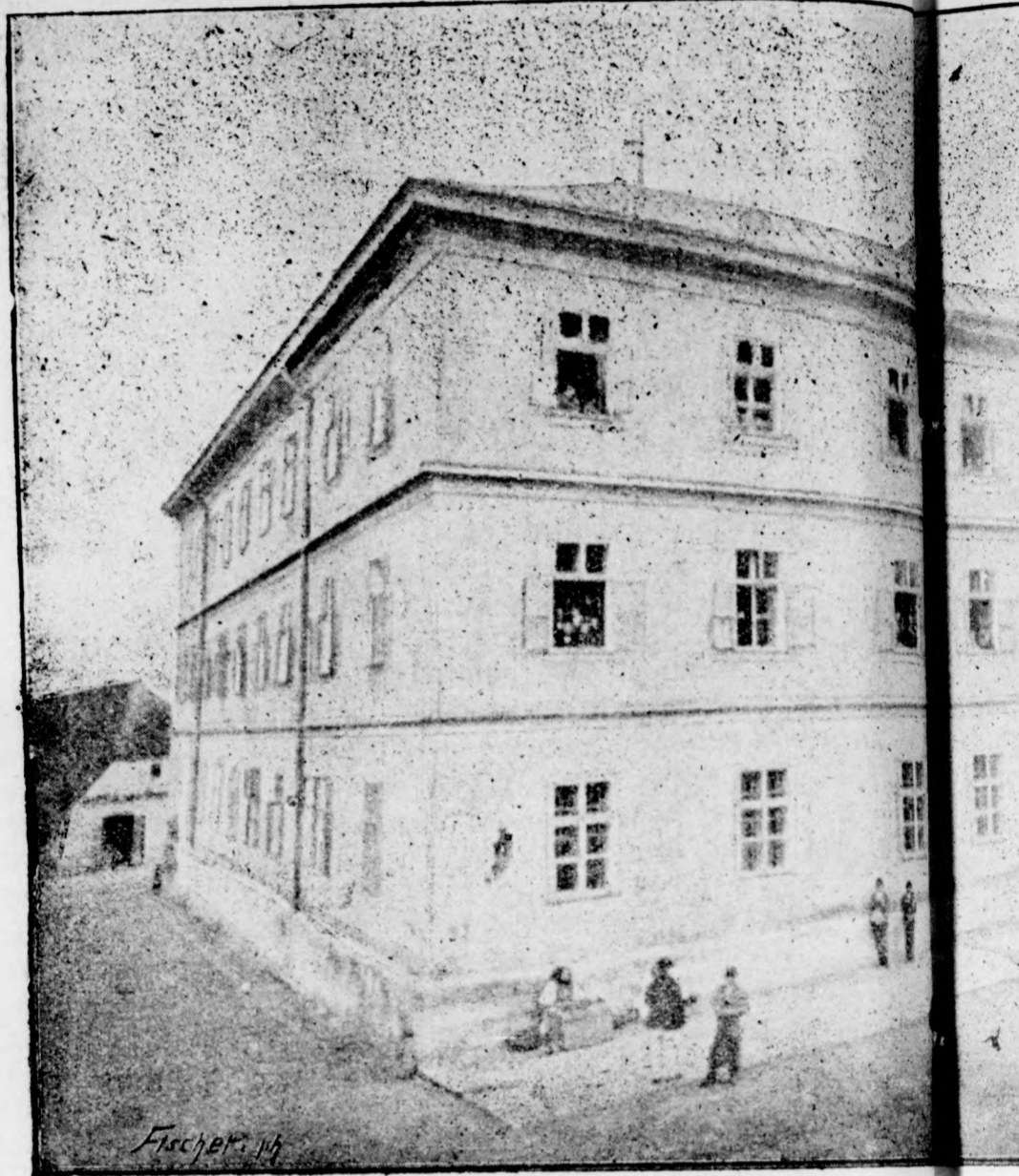
Meg kell különböztetnünk az alkalmilag beállott mulékony részegséget, mely nagyobb mennyiségű szesz italoknak csak egyes esetekben történt élvezete után beáll, az alkoholizmus betegségtől, mely a szesz italoknak tartós élvezete után megrontja a testi, lelki, erkölcsi és elmebeli tehetségünket. Az alkalmi iszákosok csak bizonyos alkalomkor, pl. fizetési napokon, egy sikerült csőd után, jó üzlet csinálásnál, bankettirozásnál stb. leisszák magukat; a szokásból ivók azok, akiknél az inni való vágy mindig létezik, hacsak

megvalósításához; anyádnak pedig átka száll fejedre, ha meg nem javítod lelkedet.»

Aztán megragadva az asztalon levő kóper-tát, oda támolygott vele a kaszten kihuzva levő fiókjához. Beledobva azt, öntudatlan ágyához vándorolt s pihenésre tért.

Pihenésre? Oh milyen volt ez a pihenés. Mintha párnája szuró tövisekkel volna töltve. Mintha takarója nehéz kő volna, mely úgy összeszorítja szívet. Olykor olykor kinosan sóhajt fel: »óh drága élettársam, ha veled együtt szállhattam volna e siralomvölgyből el! Te boldogan haltál meg, mert megnyugtatót a remény. Engem megfoszt a halál nyugalmtól is a rettenetes csalódás. Hallottad-e ott az égből, hogy mint szegült ellenünk gyermekünk? Az én gyermekem; a kit én szültem, akinek én édes anyja voltam és vagyok — és hirtelen összeszorul szíve e szónál — édes anyja vagyok . . . és . . . megátkoztam őt . . . Óh édes Istenem! ne hallgasd meg átkomat . . . Sujts engemet bármily sokszor meggondolatlan-ságomért, de őt . . . gyermekemet oldozd fel, sőt vezérelj a te hatalmad szerint, a te útaid szívből való követésére.»

Oly rettenetesnek találta, hogy megátkozta fiát, hogy mintegy elégtételül, kezdette fiát mentgetni magában: Nagyon elkészeríttem. Nem

SZÁSZVÁROSI EKF. KOL.

kelett volna a temetési költség pótlásáról szólnom. Többé nem fogom emlegetni. Talán úgy majd ő is belátja, hogy azt mi az alapítványra készen van, csakugyan nem lesz illendő egyébre fordítani. Míg azonban az átadás ideje eljön, a mivel tudtán kívül tehetem, gyarapítgatni fogom az összeget.

Ily tépelődések közt töltötte az öreg nő az egész éjszakát. Lassankint mintha ismét kibékült volna a helyzettel.

Sándorról sem mondható, hogy épen zavartalan lett volna nyugalma. Anyja lefekvése után még sokáig ülve maradt az asztalnál s maga elé bámult. Majd mégegyszer széttekintett a barmok közt, aztán maga is pihenésre tért. Reggel pedig szokottól is korábban kelve látott dolga után.

Napok teltek, napok multak és többé egy szó sem volt az özvegy és fiu közt az alapítvány felől. Magában rejtette, magában érlelte mindkettő titkos gondolatait.

Igy látta őket a magasztos karácsony ünnep. Hogyne kereste volna a szegény özvegy nő, kinek nem volt több ilyen szomorú karácsonyja, Isten házában azt a megtartót, ki első sorban a szenvedők megtartója.

(Folyt. köv.)

Isten igéje.

— Istennek lelke az embereken. —

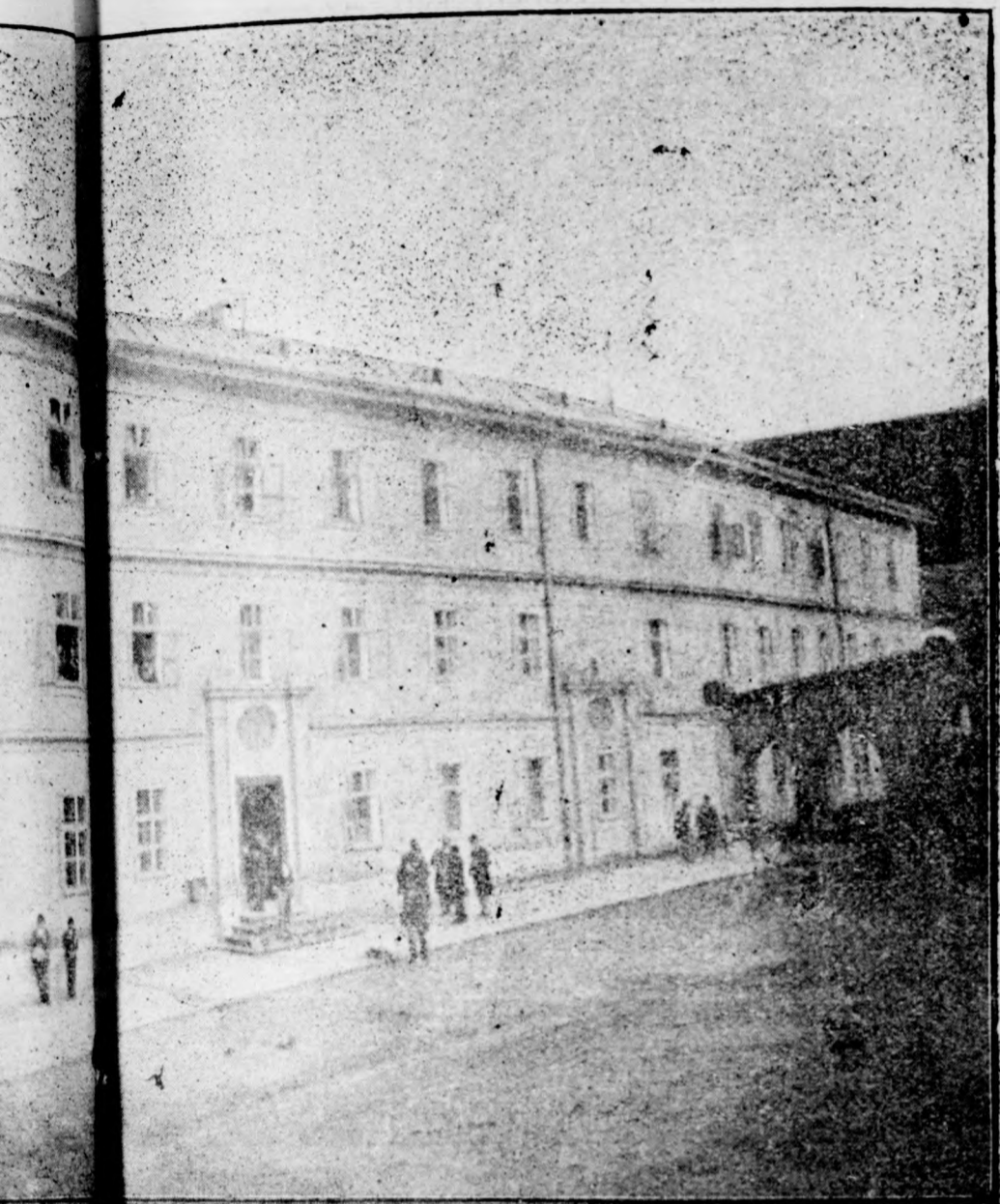
I. Ján. IX. 1–6.

Mintha csak éppen a máról szólana az evangelista, mintha nem lenne meg még az a közvetlen hatása az emberek lelkében, mint a Jézus ajkáról elröppent igének varázshatalma gyakorolt az emberi lélekre. Ma is bátran elmondhatja nemcsak az apostolok tekintélyével felruházott igehirdető — de a legkisebb is, aki vizsgálja a dolgokat: »*Szerelmesim ne higgyetek minden léleknek.*« Mert az ember még most is csak ember. Hiába szól az Irás, hiába hirdették évezredek keresztül naponta az Igét, hiába — merem állítani — hívogat az isteni kegyelem kedves szava, mert még ma is szükség van arra: megpróbáljátok a lelkeket.

Máma sem bizhatik az ember éppen az emberben, éppen benne a legkevésbé. Aki most dicsérve hizeleg, hátad mellett gunyosolylyal csúfol, aki holtig való nagy barátságra esküszik hátad mellett a legnagyobb ellenséged, aki kész szeretetében megtenni mindent érted, először dobja rád a meggyalázó ítéletkövet. Mindez csak azért van, mert nincs benne az emberi lélekben Istennek lelke. Sok ember barátja a köznek, kész érette feláldozni élete nyugalma, kész fáradni fáradságos nehéz munkákban, hogy a legnagyobb hasznot ő vágja zsebre... aztán a közügy, a szegény megkárosodott, kifosztott közügy — lett legyen akármilyen nemes czélja is — keressen magának más pártfogót, mást, ki esetleg még a kifejetlen tejet — az ő sajtárjába fejje. Ezt teszi az: *sok hamis próféták jöttek a világra.* Közügy a mellett hogy lelkünk legszentebb birtoka — a vallás is. Közügy a mások segélése, közügy számtalan sok dolog, hol nem »egy«-ért, hanem nagyon sokért, úgy szólva mindenkiért munkál, aki munkál. (Sajnos! ezt sem tudják az emberek!) Az ilyen megpróbálatlan lélek, az így gondolkozó, az ilyen bölcsesség szerint cselekvő emberek a mai világ hamis prófétái. Nem lehet bizni senkiben — ha csak meg nem próbáltuk. Erre van nekünk egy csalhatatlan mértékünk, akiben az Isten lelke van, az nem lehet sem a közzel, sem az egyes emberrel szemben hamis próféta. *Amelyik lélek vallja, hogy Jézus Krisztus a testben eljött, Istentől vagy az.*

A Krisztus jóság, akiben az Isten lelke van: jó az. Ő a szelídség: a kinek lelkében ott a szelídség meleg fészke: Istentől áthatott. A Krisztus: legfőbb igazság. Aki őt követi, benne van ama mennyei igazságnak érzése, mikor az igazság és békesség csókolják egymást. Ő a szeretet: a mindennapi élet visszás, léleksértő zaját a szeretet galambjának édes bugása váltja fel.

Ha a Krisztus eljött a testben, ha lakozik mibennünk, akkor ilyen lesz a mi lelkünk. Ehhez nem tudomány, nem szép szó kell, hanem hit és ebből folyó cselekedet. Akkor úgy tudjuk, hogy minden szavunk, mit kimondunk, nemcsak a mienk, hanem része van benne az Isten lelkének

ROSI EBF KOLLEGIUM.

alkalom van arra. Az alkalmi iszákosság veszedelmesebb a szokásos iszákoságnál; az első nincs a részegséghez annyira hozzá szokva, mint a másik, ennél fogva hamarabb elveszti önuralmát, mint a szokásos ivó.

(Folyt. köv.)

Alkonyodik.

Alkonyodik, — lejár az élet,
Csak egy lépés a temető.
A nap leszáll, aztán sötét lesz,
A perc közeli, sietve jó,
Miért félnék attól a perctől?
Egy hosszú sóhaj az egész.
Hiszem, hogy velem lesz az Isten
S nem lesz ez a perc oly nehéz.

Hiszem, hogy velem lesz az Isten,
Éppen azért nem félek én.
Ugyan mi is maradna itten?
Tán a sok szétfoslott remény?
Hitem átvisz egy jobb világba,
Hol oly boldogod élet folyik;
Hol a szívnek nincs csalódása,
Csak egyre mindig álmodik.

G. Diószeghy Mór.

is, azaz, az Isten lelke adja ajkainkra. Akkor — minden cselekedetünk az Isten lelkének cselekedete. Lehet-e gonosz szó így a mi ajkainkon? Törhet-e roszindulat föl a lélek pánczélja alól? Istennek lelke részese lehet a rosznak, okozhat-e kárt, szenvedést? Nem! nem! Minden beszédünkben és cselekedeteinkben csak a jó érvényesül, csak az igaz jut diadalra. Így akár a közügyben, akár a magánosok ügyében — mindenben ezen a nagy világon csak az kellene, hogy legyen, a mi jó. De nem úgy van. Miért?

Mert *valamely lélek nem vallja, hogy a Jézus Krisztus a testben eljött, Istentől nincsen: hanem az Antikrisztusnak ama lelke, kiről hallottátok, hogy eljő és hogy immár mostan e világon vagyon.* Krisztus a jó, az Antikrisztus csak a rosz lehet. És ez közöttünk van most is. Ami rosz csak van e világon, ami háborgás az emberi szivben, ami gyűlölet a lélekben, szeretetlenség az indulatok között, huza-vona a jó, a közügy diadalra juttatásában, haszonlesés, a mások megkárosítása, elfordulás Istentől. Az mind, egytől-egyig az Antikrisztus munkája. Ahol az Isten lelke vezeti az embereket ott diadalt ül a jó, a nemes, ott nincs helye az Antikrisztusnak. Ahol az Antikrisztus uralkodik, onnan száműzve van az Istennek lelke. A kettő nem fér össze egymással. Amíg a világon rosz van, lesz mindig hive az Antikrisztusnak, ahogy a jó uralkodik, vége van az ő hatalmának is.

Ennek a kettőnek harcában élünk. Össze-összecsap hevesen a két küzdő. Gyakran porba hull a jó, gyakran győz a gonosz. Ez a küzdelem itt emberek között foly. És valahányszor ilyent látok — ezt lehet látni mindennap — arra gondolok, hogy még most is: mekkora erő az az Antikrisztus?

Ezt a harcot mi sem kerülhetjük. Megvívjuk úgy lelkünkben, mint az élet gondjai között. Nekünk nagy erősségünk van ebben az Irásnak az az ígérete: »Ti Istentől valók vagytok fiacskáim, és meggyőztétek őket, mert hatalmasabb, aki ti bennetek vagyon, hogy nem aki e világban vagyon. Ők e világból vannak, azért világiakat szólnak és a világ őket hallgatja. Mi Istentől valók vagyunk: aki ismeri az Istent, hallgat minket, a ki nincsen Istentől, nem hallgat minket. Erről ismerjük meg az igazságnak és a hamisságnak lelkét.

Legyen előttünk ez a szép jelenet, mikor Josue Amaleket fegyver élivel megrontá — Mózes oltárt épített és arra azt írta: »Az ur az én zászlóm.« (II. Móz. 17, 15.)

Osváth Lajos.

Hazai krónika.

Országgyűlés. Mióta a Kluen-Héderváry kormány megalakult, azóta immár egy hónap telt el; de az ország szekere még nem eviczkélt ki az obsrtukció kátyujából. Kossuth Ferencz és néhány elvbarátja ugyan megegyezett a bánal, hogy ők leszerelnek, de a harcias párt felülke-rekedett, Kossuth hatheti szabadságot kért, s most Tóth János alelnök vezetése mellett tovább foly

a küzdelem a nemzeti engedményekért. Az ellenzék ugyanis, most nem elégszik meg az ujonczlétszám felemelésének visszavonásával, hanem nemzeti engedményeket követel. Héderváry pedig semmi engedményről nem akarja biztosítani a nemzetet. Ez az oka, hogy egy hónap óta még mind a bán bemutató beszéde felett vitatkoznak, hogy azt tudomásul vegyék-e, vagy ne vegyék. Így folyt le a múlt hét is, anélkül, hogy valami eredménye lett volna.

Apponyi. Az elmúlt hétnek különben két nevezetes eseménye volt a t. Házban. Mind a kettő Apponyi személyéhez fűződik. Egyik a pápa halála felett való részvét nyilatkozat, másik a nemes gróf beszéde. Apponyi bucsuztatta el a római katolikus vallásuk pápáját a magyar képviselőházban. A magyarországi protestánsok méltán megdöbbenek e felett, mert még soha sem történt, hogy egyetlen egy pápa halála felett is a magyar képviselőház részvétét fejezte volna ki. Miért éppen most? Azért, hogy világos jelét adja a papuralomnak, mely Magyarországot kormányozza. De ezek után, a viszonzosság kedvéért elvárjuk a magyar képviselőháztól, hogyha meghal valamelyik protestáns püspök, vagy ha meghal a főzsidó rabbi, afölött is mondjon a Ház elnöke bucsuztatót. Ugy-e bár, ezt hozza magával a felekezetek között levő viszonzosság, ezt követeli a józan gondolkodás. Mindenik felekezettel szemben mérjenek egyforma mértékkel, mert egyik úgy fizeti az adót, mint a másik; vagy egyáltalában ne vigyenek felekezeti kérdést a t. Házba. A másik esemény az, hogy Apponyi leszállott az elnöki székről és beszédet tartott a helyzetről. Ragaszkodik a bánhoz, elítéli az obstrukciót, melyben maga is részt vett 1899-ben. A nemzeti követelésekre azt mondta, hogy ezeknek az alkotmányos király nem áll utjában, csak várni kell. Rendre minden meg lesz. Beszédjének e pontjára helyeselt a bán is. Ebből az következik, hogy a kormány elfogadta a nemzeti követeléseket s így az obstrukciónak már nincs értelme. Meg is indultak a tárgyalások a leszerelés iránt, de az ellenzék biztosítékot követel az ígéret beváltása iránt. Legújabb hírek szerint a *kormány felszólította az ellenzéket, hogy a nemzeti követeléseket foglalják pontokba, mert a miniszterelnök azt a korona elé terjeszti.*

Rákóczi emléke. II. Rákóczi Ferencz, a nagy szabadsághős éppen kétszáz esztendeje, hogy zászlót bontott az elnyomott szabadságért és alkotmányért. Ezen nevezetes esztendő évfordulója alkalmából mindenféle széles e hazában emlékünnepeket rendeztek. Kassa város, az ünnepségen felül, még *Rákóczi kiállítás* is rendezett, amely jul. 26-án nyílt meg. Megjelent ezen a magyar képviselőház is, Apponyi házelnök vezetése mellett. Az ünnepélyes istentiszteletet a református templomban tartották, melyen imát a 87 éves Kun Bertalan püspök, beszédet Kassa tudós papja Révész Kálmán mondott. A diszgyűlésen elhatározták, hogy felirnak a képviselőházhoz, hogy II. Rákóczi Ferencz hamvait államköltségen szállitassa haza.

Világkrónika.

Romániában egy külön rendőrséget állítottak fel, melynek csak az a feladata, hogy az idegeneket megvizsgálja, hogy van-e igazolványuk vagy nincs. Eddig 700 idegent vizsgáltak meg és ennek felét hazatolonczolták, mert nem volt kellő igazolványuk. Az eltolonczoltak között igen sok magyar is volt.

Ahol az ördögöt imádják. Ez természetesen csak Kisásziában történhetik meg. A Yoridatörzsek teszik ezt, amelyek zsidó eredetűek. Ők két istent hisznek: egy jót és egy rosszat. Miután azt hiszik, hogy a jó isten olyan jó, hogy imádkozás és tisztelet nélkül is szereti és megvédi őket, hát nem igen törődnek vele. Ezzel szemben a legfanatikusabb módon tisztelik a rossz istent, imádkoznak és áldoznak neki. Az ilyen hívők száma talán össze-vissza két ezeret tesz. Foglalkozásuk különben megmagyarázza élénk rokonszenvedésüket a »rossz isten« iránt, mert rablásból és lopásból élnek. (Máth. VI. 10.)

A szerencsétlen véget ért Sándor király hagyatéki ügyét még mindig nem rendezték. Natália ugyan jogosult igényt tart a hagyatékra, de egyidejűleg azt is kijelentette, hogy nem ismeri el az új szerb állapotokat és gyilkosokkal nem óhajt semmiféle kérdésben sem tárgyalni. Fia hagyatékáról azonban ez ideig még nem mondott le, úgy hogy a kérdés egyelőre függőben marad. Ez a körülmény pedig fölöttébb kellemetlen Péter királyra, mert már szeretné kiüríteni a régi konakot. Az új konak ingóságait, amelyek tudvalevőleg Milán, majd később Sándor király tulajdonát képezték, Péter király meg akarja vásárolni.

Rómában időzik jelenleg Lengyel Imre kir. ítélőtáblai bíró és egy levélben azt írja, hogy ott nyoma sincs annak a nagy gyásznak, melyről némely magyar lapok írnak a pápa halála fölött. »A főbb utcákat bejártam — így ír — de sehol a gyásznak semmi jele. Egy két üzletet ugyan, a bibornokok és a papsághoz közelálló házaiban bezárták, de egyébként maradt minden a rendes mederben«. Látszik, hogy az olaszok nem keseregnek úgy a pápa halálán, mint a magyar képviselőház.

Egyházi élet.

Kérő szózat. A székelyudvarhelyi evang. reform. egyház kebli tanácsa kérő szózattal járul minden igaz hitű keresztyén emberhez. Az ősök áldozatkész szeretetéből létrejött és századok viharait kiállott templomát akarja kijavíttatni, hogy vallásos hitünk belső tartalmának megfelelőleg, a külső forma, a hely is diszes, tiszta és szép legyen. Az Isten lélek és akik imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. (Ján. IV. 24.) De az Isten szent, tiszta, tökéletes is. Szükség tehát, hogy isteni lényegének megfelelőleg, templomaink is kellemes benyomást tegyenek lelkünkre, és természetes egyszerűségükkel fölébresszék abban az Isten imádásának fölséges ér-

zeményeit. Hogy a székelyudvarhelyi evang. ref. templom a kor kivánalmainak megfelelőleg renováltassék: ez a kívánalom több, mit itteni református hiveink hő óhaja. Ez a protestántizmus létkérdése, égető szüksége. Erdély keleti részében a székelyudvarhelyi ref. templom képezi a protestántizmus végvárát. Itt a Hargita tövében már a reformáció első századában kigyuladt a hitszabadság őrüze, s azóta szakadatlanul ég, táplálva hiveink buzgósága és áldozatkészsége által. Nem azért fordulunk most se kérő szavunkkal a nagy közönséghez, mintha hiveink lelkében az életadó szeretet megfogyatkozott volna, hanem azért, mert megnehezedett az időkjárása a székely nép felett és a megélhetés anyagi gondjai megsibbasztották áldozatkészségét. De csuda-e ez, hogy mást ne említsünk, mikor csak a közelmúltban emelt önerején egy diszes orgonát, és csak a tavaly épített leányiskolájához egy új tantermet a hivek áldozatkészségéből? Egyházunk teljes tudatában van annak a nagy hivatásnak, mely reá várakozik. Miként a múltban, úgy ezután is terjesztője akar lenni a Jézus Krisztus igaz tudományának, mert ezen kívül más fundamentumot senki sem vethet. (I. Kor. III., 11.) Erős a hitünk, hogy az emberiség földi boldogsága mennybeli üdvössége, nem emberi tudományon, hanem csak ezen a kősziklán épülhet fel. Ezen állva, templomunk erős vára lesz ezután is az isteni félelemnek, a hitszabadságnak, az ember és hazaszeregetnek. Miként a világító tornyok, a mi templomunk tornya is, szorni fogja a felvilágosodásnak, a haladásnak és a legszentebb emberi jogoknak fénysugarait messzi tájra. Igyekszik hegyen épített város lenni, hogy akik látják, dicsőítsék benne az Istent, a mi mennyei Atyánkat.

Kérünk azért atyámfiai titeket mindnyájan, miként Dávid király kéré az ő népét, »hogy ha valaki ajándékot akar adni szabadakarata szerint erre a fölséges célra, töltse meg az ő kezét és adjon, amit akar az Urnak«. Azt olvassuk a Krónikák könyvében, hogy Dávid felhívására, szabadakarattal szerint ajándékot adának a templom megítésére az atyáknak fejedelmei. Izrael nemzetének fejedelmei, az ezredesek, századosok és a király dolgosai. És örvendezte a tiszta szívből, hogy szabad akarattal adnának, mert adakozának. (I. Krón. XXIX. 5—9.)

Vajha ezt a mennyei örömet minél többen megszereznék kegyes addományokkal, és ezáltal lehetővé tennék, hogy örvendezzen a székelyudvarhelyi ref. egyház minden tagja az ő templomának megújításán. Kegyes adományokat elfogad és köszönettel nyugtáz Kovács Dániel ref. tanár, egyházi pénztáros Székelyudvarhelyt, Kossuth-u.

Az ev. ref. egyházi kebli tanácsának 1903. jul. 26-án tartott üléséből. *Vajda* Ferencz, ref. pap. *Osváth* Lajos. jegyző.

A »Vasárnap« szerkesztősége kész örömmel ajánlja e kérő szózatot lapunk olvasóinak szives figyelmébe. Bármily csekély adományt készséggel nyugtáz a »Vasárnap« szeretet rovatában. Magunk részéről ezennel tíz (10) koronával a gyűjtést megindítjuk.

Dr. Bartók György erdélyi püspök jul. hó 12-én avatta fel Isten dicsőségére a magyar-dellői ref. templomot. Ezen kis egyház, mely alig számlál 343 lelket, önerején, közmunkatétellel, adakozással husz ezer koronás diszes templomot épített. Főtiszteletű püspök uron kívül részt vettek még a templom felavatásán Nagy Domokos küllői esperes, aki imát mondott, Nagy Károly, theol. tanár, aki prédikált, míg Pászthóy Dénes és Hegyi Sándor urvacsorát osztottak. Püspök urnak megjelenése igen jól eső örömet okozott és a merre járt lelkes fogadtatásban részesült.

Amerikában a homesteadi egyház tevékeny lelkésze, tisz. Harsányi Sándor és buzgó főgondnok, Jurcsó István, néhány hét leforgása alatt közel kétezer dollárt gyűjtöttek össze az új templom építési alapja javára, A nők is buzgólkodnak, hogy ők maguk ajándékozzák meg az egyházat urasztali felszereléssel. (Jakab II. 17. 18.)

Mai képünkhöz.

Az erdélyi ref. egyházkerület főiskoláinak során ez alkalommal a *szászvárosi Kuun-kollegiumot* mutatjuk be olvasóinknak. Alapítása a XVI. század első felére nyulik vissza. Első tanára és alapítója Szászváros reformátora, *Károli* Sebestyén volt. Tulajdonképeni alapját azonban I. Rákóczy György és utánna Barcsay Ákos fejedelmek tették meg. Fejedelmi alapítói közé lehet sorozni a szászvárosi kollegiumnak a Kuun grófokat. Mert gróf Kuun Zsigmond főgondnok 1832-ben összes vagyonát ezen iskolára hagyja. Ezen hagyomány majdnem 60 ezer koronát tett ki. Kuun Kocsárd gróf pedig 1877-ben 100 ezer koronát adott az intézetnek, hogy azt addig kamatoztassák, míg 285 ezer koronára emelkedik. Ez utóbbi alapítvány által szerveztetett újra az iskola és nyerte a *Kuun-kollegium* nevet. Ezen főiskolánk, buzgó tanárainak vezetése mellett, Hunyadmegyében igen nagy nemzeti és felekezeti hivatást tölt be. Eljen és virágozzék sokáig!

Vegyes hírek.

Görgei a nemzeti követelésekről. Egy budapesti hírlapíró megkérdezte Görgei Arthurt, a Visegrádon élő 48-as magyar tábornokot, a magyar vezénnyelv kérdésében. Görgei azt felelte, hogy a magyar vezénnyelv nyelvre nézve katonai szempontból semmi akadály nem forog fenn, csupán jó akarat kell ehez. 1848-ban is magyarul folyt a vezénnyelv, s az eredmény megmutatta, hogy milyen jó volt. Ezt követelni kell a magyar országgyűlésnek.

A hadsereg áldozatai. A Hercegovinában állomásozó 12. gyalogezred legénysége Bilek körül gyakorlatozott a napokban. A rettentő melegben 19 katona meghalt és 120 megbetegedett. Az áldozatok mind tiszta magyar fiúk. Ez a rettentő eset a képviselőházban is szóba került s a miniszterelnök és hadügyminiszter a kegyetlen tisztek ellen szigorú vizsgálatot rendelt el, a Ház

pedig részvétét fejezi ki az elesettek felett. Ez mind jól van, de a szegény magyar édes anyáknak ki adja vissza gyermekeiket?

Vasárnap a korcsmában és pálinkamérésekben. Beregvármegye törvényhatósági bizottsága kimondotta a megye területén levő korcsmákra és pálinkamérésekre a teljes vasárnapi munkaszünet betartásának kötelező voltát. Együttal elhatározta a megye, hogy hasonló intézkedés végett körlevelet intéz az ország összes törvényhatóságaihoz.

Közös pénzügyminiszterré, a nemrégiben elhalt Kállay Beniámin helyébe Burián István nagykövetet nevezte ki a király.

Ravaszczigányok. A háromszékmegyei Barátos községben utóbbi esztendőben feltűnően sok szarvasmarha hult el anélkül, hogy a gazdák a baj okára rájöttek volna. Most aztán kiderült, hogy tíz esztendő óta a környékbeli cigányok mérgezték meg az állatokat olyképpen, hogy éjszaka belopóztak az istállóba és gyufaoldatba mártott kenyeret etettek az állatokkal. Az elhullott állatokat a gazdák ugyanis elfödélés végett odaadták a cigányoknak, akik azonban megették az állatok husát. A kár több ezer korona. A cigányokat letartóztatták.

Haladás a mezőgazdaság terén. Örömmel kell hogy eltöltsön minden igaz hazafit, ha megfigyeli, miként halad mezőgazdaságunk mindinkább a modern belterjes gazdálkodás felé! Még 20 évvel ezelőtt az apáinktól átvett rég elavult gazdálkodási mód járta, de a viszonyok csakhamar megtanították gazdáinkat arra, hogy elzárkózni a tudomány vívmányai előtt azt jelenti, hogy önmagunk akarjuk tönkre jutásunkat! Azóta nagyot fordult a világ! Elterjedtek a mezőgazdasági gépek, és sutba dobtuk a régi trágyázási rendszert, elfoglalva méltó helyét a műtrágya. Hogy csak egyet említsünk, ki ismerte ezelőtt 20 évvel Magyarországon a Thomassalakot? Vajmi kevesen és azok is csak olvastak felőle. Csak 1896-ban kezdték felkarolni ezen kitűnő és olcsó műtrágyát és ha a fogyasztás nem is érte még el azt a mérvet, amelyet saját jól felfogott érdekünkben elérnie kellett volna, mégis örvendetes, hogy a fogyasztás 7 év leforgása alatt csaknem meg tízszeresedett! Nem is csudálkozunk efelett, ha elgondoljuk mily áldást képez ezen minden talajon biztosan ható trágyaszert a mezőgazdaságra. Mint mindent, ami jó, úgy természetesen a Thomassalakot is sokféleképpen hamisítják, miért is nem mulaszíthatjuk el a gazdaközönséget figyelmeztetni, hogy kitűnőbb Thomassalak a csillagvédjegyű, amelyet a berlini Thomas foszfátgyárak vezérképviselője, Kalmár Vilmos, Budapest, VI. Teréz-körút 3. hoz forgalomba.

Rendőri fogalmazás. Egyik kapitányságnál történt. A kapitánynak jelentések szerkesztésében némileg jártas rendőrré volt szüksége. Egyik e célra alkalmasnak vélt rendőrt megkérdi: Tud maga fogalmazni? A rendőr haptákba vágja magát s büszke önérettel válaszol: Kapitány urnak alássan jelentem: akit én egyszer megfogalmazok husz ember sem veszi ki a kezemből.